

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

Development of Explanatory Notes for the ASEAN Standard for Organic Agriculture ครั้งที่ ๑
และ Special Workshop on Equivalence Assessment of ASEAN Member States' National
Standards against Adopted ASOA

ระหว่างวันที่ ๒-๕ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

การประชุมเชิงปฏิบัติการ Development of Explanatory Notes for the ASEAN Standard for Organic Agriculture (ASOA) ครั้งที่ ๑ เป็นการประชุมเพื่อจัดทำคู่มือการอธิบายความตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน และการประชุม Special Workshop on Equivalence Assessment of ASEAN Member States' National Standards against Adopted ASOA เป็นการประชุมเพื่อเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียนและประเทศสมาชิก ตามภารกิจในแผนยุทธศาสตร์ หรือ Framework of the Strategic Plan of Action for the ASEAN Cooperation on Organic Agriculture ปี ๒๐๑๔-๒๐๑๗ สรุปผลการประชุมที่สำคัญ มีดังนี้

๑. การประชุมในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกอาเซียนจำนวน ๘ ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเทศไทย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๒ คน โดยมี Ms. Lara V. Navarro, OIC-Division Chief, Standards Development Division Department of Agriculture, Bureau of Agriculture and Fisheries Standards ผู้แทนกระทรวงเกษตร สาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นประธานการประชุม โดยมี Ms. Karen Kristine Roscom, OIC Executive Director, Department of Agriculture, Bureau of Agriculture and Fisheries Standards (BAFS) กล่าวเปิดและต้อนรับผู้แทนประเทศต่างๆ

๒. ที่ประชุมรับทราบว่าในการประชุม ASEAN Ministers on Agriculture and Forestry (AMAF) ครั้งที่ ๓๖ (๒๓ กันยายน ๒๕๕๗) ที่ประชุมเห็นชอบให้ขยายระยะเวลา (timeline) การทำงานของ Special Task Force on ASEAN Standard on Organic Agriculture (STF ASOA) และ Terms of Reference (TOR) ของคณะนี้เพื่อให้การดำเนินงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นแล้วเสร็จเป็นไปตามแผน

๓. ที่ประชุมพิจารณามาตรฐานอาเซียนสำหรับเกษตรอินทรีย์ (ASEAN Standard for Organic Agriculture : ASOA) แล้วเห็นว่าเนื่องจากมาตรฐานมีความซับซ้อน ดังนั้นควรพิจารณากำหนดการอธิบายความตามมาตรฐานที่ละเอียดกำหนดโดยไม่แบ่งกลุ่มพิจารณา ทั้งนี้ที่ประชุมมีความเห็น ดังนี้

๓.๑ วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือการอธิบายความตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน เพื่อใช้เป็นคำอธิบายสำหรับการเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศสมาชิกและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียนให้ประเทศสมาชิกมีความเข้าใจที่ตรงกัน

๓.๒ ข้อคิดเห็นทั่วไป : ที่ที่ประชุมเห็นชอบตามข้อคิดเห็นของประเทศไทยที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการอธิบายความตามข้อกำหนดทุกข้อ หากบางข้อกำหนดที่มีความหมายชัดเจนแล้วไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายเพิ่ม อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีเวลาจำกัด ที่ประชุมจึงพิจารณาโดยจัดทำเป็นการสรุปประเด็นที่ต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการโดยสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ยกร่างข้อความสำหรับพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป ทั้งนี้ประเด็นที่จำเป็นต้องมีคำอธิบาย สรุปได้ดังนี้

๓.๓ ข้อคิดเห็นเฉพาะ : ที่ประชุมพิจารณากำหนดการอธิบายความตามมาตรฐานที่ละเอียดกำหนดแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑) Conversion/Transition : ที่ประชุมขอให้อธิบายคำว่า “contaminants reduced” ในส่วนของวัตถุประสงค์ เนื่องจากที่ประชุมเข้าใจไม่ตรงกันว่าปริมาณสารปนเปื้อนจะต้องลดลงเท่าใดจึงจะเพียงพอ และขอให้เพิ่มเติมคำอธิบาย “Non-use-for traditional farming practitioners” และ “Continuous non-use” ในส่วนของข้อกำหนดที่ระบุให้เป็นข้อยกเว้น

๒) Maintenance of organic management : ที่ประชุมเห็นควรให้มีคำอธิบายกรณีการเปลี่ยนกลับไปกลับมาระหว่างการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้ผลิตหรือเกษตรกร โดยผู้ผลิตควรแสดงความตั้งใจว่าจะไม่เปลี่ยนกลับไปกลับมาโดยไม่มีเหตุอันควร และเพิ่มเติมตัวอย่างเหตุอันควรดังกล่าวด้วย เช่น การระบาดของโรคและแมลง ภัยธรรมชาติต่างๆ

๓) Split production and parallel production : ขอให้อธิบายความโดยเน้นการจัดการและการแบ่งแยกกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์และไม่ใช้เกษตรอินทรีย์

๔) Avoiding contamination : ในส่วนของวัตถุประสงค์ที่ประชุมขอให้เพิ่มเติมรายละเอียดสำหรับข้อความ “strictly limits” และ “excluding certain unproven, unnatural and harmful technologies” เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญของวัตถุประสงค์ สำหรับในข้อกำหนดที่ประชุมเห็นชอบให้เพิ่มเติมคำอธิบายที่เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตจากสัตว์ที่กินอาหารที่ปนเปื้อน GMO และเพิ่มเติมคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการของเสียด้วย

๕) Land, soil fertility and waste management : ที่ประชุมขอให้เพิ่มเติมคำอธิบาย “traditional management practices” โดยให้เน้นว่าห้ามใช้สิ่งปฏิกลจากมนุษย์ และอธิบายวิธีการใช้น้ำอย่างเหมาะสมอย่างไรจึงเรียกว่าเหมาะสม

๖) Choice of crops and varieties : ที่ประชุมขอให้ยกตัวอย่างกรณีที่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์เกษตรอินทรีย์ได้และอนุญาตให้ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาจากระบบเกษตรอินทรีย์แต่ต้องมีการกำจัดการเคมีออกอย่างเหมาะสมก่อนนำไปใช้

๗) Ecosystem management and diversity in crop production : ในส่วนวัตถุประสงค์ขอให้อธิบายความหมายของคำว่า “completing ecological cycles” และในข้อกำหนดขอให้ยกตัวอย่าง “maintains and/or enhances biodiversity” เนื่องจากในข้อกำหนดกล่าวไว้กว้างเกินไป รวมทั้งขอให้เพิ่มเติมคำอธิบายสำหรับ soil-based system ด้วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

๘) Wild harvest : เห็นชอบกับข้อคิดเห็นของประเทศไทยที่ขอให้อธิบายความหมายของคำว่า “clearly defined” ให้ชัดเจนโดยเห็นควรใส่รายละเอียดผังหรือแผนที่ หรือข้อมูล GPS รวมทั้งขอให้เพิ่มเติมความหมายของ “appropriate distance” เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

๙) Post-harvest, handling, storage, transport, processing and packaging : ที่ประชุมเห็นชอบกับข้อเสนอของประเทศไทยที่ให้เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับความปลอดภัยอาหารในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ โดยให้เป็นไปตามหลักการของ Good Manufacturing Practice (GMP) และ Good Hygienic Practice (GHP) และที่ประชุมเห็นชอบให้เพิ่มเติมคำอธิบายน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตด้วย

๑๐) Traceability and record keeping : ที่ประชุมเห็นชอบให้เพิ่มเติมคำอธิบายเกี่ยวกับการนับวันที่เก็บบันทึกข้อมูล โดยเห็นควรให้เริ่มนับจากวันที่สมัครขอการรับรอง (application date)

๔. ที่ประชุมมีมติมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ โดยสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ จัดทำ Proposed wordings for the ASOA Explanatory Notes และเวียนให้ประเทศสมาชิกพิจารณาให้ข้อคิดเห็นก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งต่อไป

๕. ที่ประชุมเห็นชอบกับประเทศไทยที่เสนอให้ ASEAN Secretariat จัดหาแหล่งทุนสนับสนุน การดำเนินงานต่างๆ ตามแผนยุทธศาสตร์ โดยขอให้ประเทศไทยจัดทำเอกสารข้อเสนอโครงการและนำเสนอในที่ประชุม STF ASOA ครั้งที่ ๓ และประเทศมาเลเซียเสนอให้ ASEAN Secretariat จัดหาแหล่งทุนสนับสนุนการฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้อง สำหรับประเทศสมาชิกภายในภูมิภาคด้วย

๖. ที่ประชุมรับทราบวิธีการเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (ASOA) และมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ประเทศสมาชิก ทั้งขั้นตอนการประเมินมาตรฐานตนเอง (Self assessment) และการประเมิน มาตรฐานของประเทศสมาชิกอื่น (Peer review) โดยใช้เครื่องมือ equivalent matrix จากการนำเสนอของ ผู้แทนประเทศมาเลเซีย และร่วมกันฝึกปฏิบัติการเทียบเคียงมาตรฐาน โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้

๖.๑ ที่ประชุมรับทราบว่า equivalent matrix ซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำ Self assessment และการ Peer review นั้น ปรับปรุงมาจาก Guidance for Assessing Equivalence of Organic Standards and Technical Regulations (EquiTool) และ Tool จากการเทียบเคียงมาตรฐาน Asian Regional Organic Standard (AROS) และมาตรฐานประเทศสมาชิกเอเชีย ซึ่งเป็นโครงการของ Global Organic Market Access (GOMA) โดยการร่วมกันระหว่าง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) และ International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM) โดยที่ประชุมเห็นชอบให้เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อกำหนดในมาตรฐาน และเพิ่มเติม Appendices ๑-๔ ในการประเมินด้วย รวมทั้งเห็นชอบให้แก้ไขตารางหัวข้อการประเมิน (Assessment) ปรับเป็น Self assessment และลดให้เหลือเพียงการประเมิน ๓ ช่อง ได้แก่ E หมายถึง Equivalent (no significant variation) A หมายถึง Additional (positive variation) และ N หมายถึง Negative variation (not equivalent or omission) และเพิ่มช่อง Justification/Comments เพื่อให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โดยช่องถัดไป เป็นการทำให้ Peer review และ Comments ของประเทศสมาชิกอื่น โดยให้เลือกคอลัมน์ที่เหมาะสมและทำ เครื่องหมายถูก (✓) ในช่องที่ต้องการ อาจให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในช่อง Comments ได้

๖.๒ ประชุมฝึกปฏิบัติขั้นตอนการประเมินมาตรฐานตนเอง (Self assessment) โดยคัดเลือก หัวข้อในมาตรฐาน ASOA จำนวน ๓ หัวข้อใน Section II – Crop Production Management Requirements ได้แก่ ๑) Conversion/Transition ๒) Maintenance of organic management และ ๓) Split production and parallel production ซึ่งในขั้นตอนนี้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่นำมาประเมินประกอบด้วยมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ไทย และมาเลเซีย โดยพบว่าบางประเทศนอกจากจะใส่รายละเอียดตาม ข้อกำหนดในมาตรฐานแล้ว ยังใส่คำอธิบายเพิ่มเติมตามคู่มือการตรวจประเมินที่ประกาศในประเทศตนเองอีก ด้วย เช่น Malaysian Organic Scheme Standard (SOM) ซึ่งที่ประชุมมีมติยอมรับการเพิ่มเติมดังกล่าว เนื่องจากรายละเอียดใน scheme เป็นคำอธิบายที่ช่วยให้การปฏิบัติตามข้อกำหนดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ดีตามที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับการใส่หลักการของเกษตรอินทรีย์โดยไม่มีข้อกำหนดรองรับ

๖.๓ ที่ประชุมฝึกปฏิบัติขั้นตอนการประเมินมาตรฐานของประเทศสมาชิกอื่น (Peer review) โดยคัดเลือกหัวข้อตามข้อ ๖.๒ และแบ่งกลุ่มย่อย โดยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเมิน (peer) โดยราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมาเลเซีย มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ของไทยประเมินโดยสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ของมาเลเซียประเมินโดยสาธารณรัฐสิงคโปร์และไทย ซึ่งผลที่ได้พบว่าส่วนใหญ่การประเมินมีความ สอดคล้องกันระหว่างประเทศเจ้าของมาตรฐานและประเทศที่ทำหน้าที่ประเมิน (peer review)

๖.๔ ที่ประชุมเห็นชอบ ๔ ขั้นตอนการประเมินมาตรฐานของประเทศสมาชิกอื่น (Peer review) ที่นำเสนอโดยผู้แทนประเทศมาเลเซีย ได้แก่ ๑) Self assessment เพื่อจัดทำ equivalent matrix

๒) Peer review เพื่อประเมินมาตรฐานประเทศสมาชิกอื่น ๓) Resolution issues ด้วยการจัดประชุม (face-to-face meeting) หรือการประชุมทางไกล (teleconference) หรือการประชุม (electronic meeting group) เพื่อหารือรายละเอียดเพิ่มเติมในการประเมิน และ ๔) Validation (group validation) เพื่อพิจารณา (review) ผลการประเมินที่ได้ ทั้งนี้ที่ประชุมขอให้ประเทศสมาชิกกลับไปจัดทำขั้นตอนแรกหรือ self assessment ก่อน สำหรับขั้นตอนที่ ๒-๔ เห็นชอบให้พิจารณาในการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งต่อไปที่จะมีขึ้นในอนาคต

๗. การประชุมเชิงปฏิบัติการ Development of Explanatory Notes for the ASEAN Standard for Organic Agriculture (ASOA) ครั้งที่ ๒ กำหนดจัดขึ้นในเดือนเมษายน ๒๕๕๘ ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยจัดในลักษณะ back-to-back กับการประชุม Special Task Force on ASEAN Standard on Organic Agriculture (STF ASOA) ครั้งที่ ๓